

Els inicis literaris de Gerard Vergés: poesia, narrativa i epístoles

“Si busques perfecció mai no estaràs content”, el novel·lista rus León Tolstoi escrivia aquesta frase a la famosa novel·la *Anna Karénina*, la qual ens ve com anell al dit per introduir l'obra pionera del jove Gerard Vergés, bona part de la qual rebutjava. Es remunta al 1951 quan, amb només vint anys, treia a la llum *Corazón en acecho*. Aquest pioner poemari està dividit en quatre parts: *Mediació a la ciutat*, *Oculta dona*, *Alborada* i *L'amarg poema*. El poeta usa un llenguatge encarat a l'amor passional, en uns versos de tarannà juvenil en els quals allibera les seues sensacions més íntimes i afectuoses. Alhora, va incloure reflexions vitals relacionades amb l'espiritualisme i la fe cristiana. Finalment, cal destacar la seua passió pel sonet com a forma poètica que busca la perfecció mètrica i la sonoritat en tot moment.

Com tants altres literats del seu temps, Gerard Vergés provenia d'una família catalanoparlant, idioma molt majoritari socialment a la seua ciutat natal, però havia tingut una formació acadèmica completament en una altra llengua. Ens situem en els foscos anys de la postguerra, on convivien la desolació i la misèria ciutadana amb una implacable imposició lin-

güística i cultural que va recloure el català a l'àmbit familiar més estricte. El seu coneixement detallat del castellà el portaria a redactar amb una notable riquesa lèxica. A desgrat de l'habitual exigència personal, les crítiques literàries que ens va deixar demostren un alt domini de la llengua literària, alhora que li permetien difondre suficientment alguns dels seus vasts coneixements culturals.

A Geminis va publicar la interessant secció *Cartas de la provincia*, en la qual es va lluir com a conreador del gènere epistolari. Ens situem davant de tretze cartes ben trenades, que ens fan partícips de tot un món de coneixement, en el qual l'autor se sent com a peix dins l'aigua enraonant sobre personatges molt diversos i sobre temàtiques que li causen una especial emotivitat. D'especial interès se'ns presenten les que adreça a tres grans poetes que admirava profundament: Juan Ramón Jiménez, Gerardo Diego i Carles Riba. Precisament tots tres varen experimentar situacions vitals ben diferents durant el període postbèl·lic. El càntabre va mostrar-se addicte al règim franquista, en contraposició a la gran majoria de poetes de la seua notable generació; el literat de Mo-guer es trobava a l'exili de Puerto

Rico, alhora que el que portava cognom d'una nissaga tortosina va ballar la negra igualment a la diàspora i, en el seu retorn, va haver de sofrir l'exili interior tan humiliant.

En una altra epístola, no té pèls a la llengua a l'hora de jutjar l'obra literària del premier britànic de la segona gran guerra, que acabava de rebre el màxim guardó de les lletres universals, fet altament qüestionat. Altrament, vol enlairar l'obra dramàtica d'Alfonso Sastre, la humorística de Giovanni Mosca i l'assagista de Pedro Laín. Se'ns presenta aquest cop com un consumidor aguerrit de tota mena de gèneres literaris. Aquest és un fet cabdal que ens interessa remarcar, ja que ens atansa a l'heterogeneïtat dels seus interessos i coneixements. En la carta al popular Charles Chaplin dona mostres de coneixements cinematogràfics i de la idiosincràsia del poble nord-americà; mentre que amb Joan Arús discrepa obertament sobre concepcions artístiques i estètiques.

El seu vessant científic l'incita a adreçar-se a l'astronauta John Glenn i a l'investigador Enrique Vidal Abascal, carta de la qual podem extreure el seu coneixement exhaustiu dels moviments de la ciència estatal, els seus punts forts i els debils. A l'estudiant mexicà

Jerónimo Márquez li parla a bastament de Lope de Vega, a la vegada que ens fa saber que va visitar la seua casa de naixement, un fet que serà repetitiu en el transcurs de la seua trajectòria en què sentia curiositat per les llars museïtzades d'escriptors, artistes i músics. Finalment, al periodista Miguel Ángel Castiella li adreça unes antològiques frases en defensa de la ciutadania que viu allunyada del rovell de l'ou polític i literari de l'estat.

Les cartes estan repletes de contribucions culturals de gran vàlua. Exposa allò que li ve en gust, una temàtica que trobarem al llarg de la seua tan lloada obra posterior, com *Eros i art* i *Tretze biografies imperfectes*, encara que també en la seua poètica com a *L'ombra rogenca de la lloba*.

La seua aportació a una altra revista cultural local, *La Zuda*, va passar per la redacció d'alguna editorial, crítiques literàries, i la publicació d'un poema. Hem de destacar que en les seues pàgines es va publicar *Eclipsi de sol*, l'única novel·la de la seua producció. Es tracta d'un relat curt, d'unes 50 pàgines (si s'hagués publicat en format novel·la), en el qual un fenomen meteorològic, l'eclipsi solar, actua com a fil conductor de diverses

Emigdi Subirats
escriptor

històries entrelaçades entre si. Podem notar una lleugera crítica respecte als convencionalismes socials que entristeixen la població i no la deixen créixer de manera convenient. Els personatges són d'origen humil, i tenen moltes dificultats per a triomfar en la vida. Si bé hem de situar aquest relat com a coetani de la novel·la social castellana dels anys 1950, l'escriptor tortosí no s'alinea amb els tons existencialistes de la literatura contemporània ni amb les dures crítiques socials característiques d'aquest corrent. Més aviat llença pinzellades de queixa, fa aixecar la mà al personatge per a dir-nos tímidament: Jo existeixo.

Vergés no reconeixia aquest relat ni el poemari, en contraposició acceptava el fet que les cartes eren l'embrió del seu estil literari, barrejament carregat d'aportacions culturals i lletrades.